

جمع‌آوری اطلاعات از طریق مردم‌سپاری

سجاد انتشاری نجف‌آبادی، دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه صنعتی اصفهان

Enteshari.s@chmail.ir

چکیده

در سال‌های اخیر مشارکت در مدیریت منابع آب، گسترش یافته است. یکی از مسائل حاکمیت جمع‌آوری اطلاعات است که با مشارکت مردمی و استفاده از روش‌های مردم‌سپاری می‌توان هزینه‌های مدیریت منابع آب را تا حد زیادی کاهش داد. در این متن روش مردم‌سپاری برای جمع‌آوری اطلاعات مدیریت منابع آب به طور مختصر توضیح داده شده است.

کلید واژه‌ها: حکمرانی، دانش مردمی، مردم‌سپاری، داده، اطلاعات

۱- مقدمه

برای هر نوع تصمیم‌گیری نیاز است مدیران به اطلاعات دقیق و بروز دسترسی داشته باشند تا بتوانند بر مبنای آن به تصمیم‌گیری پردازند. در زمینه‌ی منابع آب این اطلاعات عبارتند از اطلاعات هیدرولوژی، میزان منابع موجود شامل گیج رودخانه‌ها و پیژومترها، میزان منابع آب برداشت شده و محل برداشت (از منابع آب سطحی و زیرزمینی) و همچنین داده‌های کیفیت آب. استفاده از این داده‌ها به خصوص در بحث مبارزه با تخلفات و جلوگیری از برداشت غیر مجاز و آلوده شدن آبخوان اهمیت پیدا می‌کند. نگارنده‌ی این متن، در کشور هلند، با موسسه‌ای همکاری نمود که وظیفه‌ی جمع‌آوری اطلاعات کیفی شهر دلفت، به روش جمع‌سپاری را به عهده داشتند. در اینجا تلاش می‌شود به طور مختصر این روش تبیین گردد و اصول کلی آن بیان گردد.

۲- شرح مسئله

در حال حاضر روش‌های موجود در کشور برای جمع‌آوری اطلاعات، روش‌های کاملاً سنتی است به این صورت که سازمان‌های متولی، توسط کارشناسان خود سازمان و یا شرکت‌های خصوصی، داده‌های مورد نیاز را برداشت می‌کنند. این روش‌ها ضمن هزینه‌بر بودن، باعث شده داده‌های موجود در بخش آب، ناقص، اشتباه و غیر قابل اعتماد باشد. شاهد غیر قابل اعتماد بودن داده‌ها، این است که بین سازمان‌های مختلف (جهاد کشاورزی، آب منطقه‌ای) در مورد داده‌ها تضاد وجود دارد. همچنین نظارت کافی بر

افراد برداشت کننده ی آب وجود ندارد که سبب شده بسیاری از داده ها اشتباه باشد. (تحقیق انجام شده در دانشگاه صنعتی اصفهان، نشان می‌دهد بیش از ۵۰ درصد اطلاعات بخش آب کشور از صحت کافی برخوردار نیست)

۳- راه حل های سیاستی برای حل این مسئله

یک رویکرد که در سالهای اخیر در دنیا استفاده میشود، استفاده از دانش مردمی برای جمع آوری داده است. در این روش حکومت ها از ظرفیت های مردم برای جمع آوری داده استفاده میکنند و به این طریق بسیاری از هزینه های جمع آوری داده را کاهش میدهند. در واقع این رویکرد بر این عقیده است که ما از شهروندان (و کشاورزان) به عنوان سنسورهای هوشمندی استفاده میکنیم که قابلیت درک اطلاعات و ارسال اطلاعات به سامانه های مرکزی را دارند. البته این روش ملزوماتی دارد از جمله اعتماد و سرمایه ی اجتماعی. روش های مردم سپاری اصول خاصی را میطلبد و در چارچوب های مشخصی اجرا میشود تا داده ها صحت سنجی شود و از تلبار شدن اطلاعات غلط جلوگیری شود. این روش در کشور های مختلف با فرهنگ های متفاوت به اجرا درآمده و موفق بوده است هر چند نیاز است به صورت یک بسته ی جامع به آن نگاه گردد.

۴- تشریح گزینه ی سیاستی

در این روش، بستری اینترنتی فراهم میشود که مردم میتوانند اطلاعات مورد نیاز حکومت را بر روی آن ارسال کنند. مردم داده های مشخصی که از محیط اطرافشان میگیرند، توسط نرم افزارهای هوشمند موبایل به سامانه ی اینترنتی ارسال میکنند. این بستر ویژگی هایی دارد از جمله شفافیت، ساز و کار پیگیری و ساز و کار نظارت، که سبب میشود داده ها قابل صحت سنجی بوده و داده های غیر صحیح را فیلتر میکند. این روش علاوه بر بستر نرم افزاری، نیاز به مدل انگیزشی دارد. در واقع در هر جامعه متناسب با وضعیت فرهنگی و اجتماعی، مدل های انگیزشی خاصی طراحی میشود که مردم انگیزه ی کافی برای مشارکت در طرح را داشته باشند.

۵- تجربه ی دیگر کشورها

در کشور هلند، برای برداشت داده های کیفیت منابع آب، از ظرفیت مدارس استفاده شده است که دولت با هزینه ی بسیار اندکی، میتواند داده های کیفیت آب را استحصال کند. در برخی کشور های آفریقای مرکزی و هند (با فرهنگ مشابه با ایران)، از این روش برای شناسایی برداشتهای غیر مجاز استفاده شده است. در زمینه های غیر از آب نیز از این دانش به وفور استفاده گردیده است. به عنوان مثال، در کشور آمریکا از همکاری مردم برای جمع آوری داده های تعداد پرندگان استفاده میشود و در کشور هلند برای جمع آوری آمار رشد پروانه ها در شهر های مختلف از این روش استفاده میشود..